

ОСВЕЋЕНЕ ВОЈНЕ ЗАСТАВЕ

Симбол победе и снаге

У оквиру обележавања Дана Војске Србије и 200 година од Другог српског устанка, у Храму Светог Георгија на Опленцу, задужбини краља Петра Првог Карађорђевића, 22. априла 2015. освећене су војне заставе које су дан касније, на централној свечаности у Такову, уручене свим јединицама Војске Србије ранга бригаде.

Чин освећења војних застава обавио је викарни епископ Његове светости патријарха српског Ири-

неја Његово преосвештенство епископ топлички Арсеније, уз саслужење свих војних свештеника и свештенства Шумадијске епархије. Свечаној церемонији, поред представника Министарства одбране и Генералштаба Војске Србије и званичника локалне самоуправе, присуствовали су и припадници јединица Војске Србије које су, од 23. априла, њихови поносни власници и чувари.

– Ово је велики историјски догађај за Војску Србије и Српску православну цркву – рекао је главни војни

свештеник Слађан Влајић. – Војне заставе су освећене први пут после 85 година, што је догађај без преседана у новијој историји српског народа. То је, иначе, четврто свечано освећење српских војних застава у три последња века, дакле од оснивања модерне српске државе. Тиме је овај догађај још важнији, још величанственији. Присуство великог броја свештеника Српске православне цркве и Његовог преосвештенства епископа топличког Арсенија, јасно сведочи о значају који наша црква даје том догађају. У

Чин освећења војних застава, обављен 22. априла 2015. на Опленцу, представља догађај без преседана у новијој историји српског народа. Од 1870. године, то је четврти пут да се освећују војне заставе српске војске. Први пут то се десило 24. априла 1870, други 26. јуна 1911, а трећи на рођендан престолонаследника Петра Карађорђевића, 6. септембра 1930, када су старе српске пуковске заставе, овенчане славом и победама у балканским ратовима и Првом светском рату, замењене новим, југословенским.

име Оца, Сина и Светог духа ми смо данас посветили заставе христољубиве војске која никада није нападала друге, која је увек, срцем јуначким, богобојажљиво и храбро, бранила свој народ и своју отаџбину. Зато су и најчешће речи приликом данашњих молитви, биле Боже сачувај, спаси, заштити...

Заставе мира

Освећењем војничких застава у Храму Светог Георгија призвана је сила Божја на најсветија војничка знамења, на заставе које су војницима српске војске, понекад, значиле више од живота и једино обележје и сведочанство отаџбине коју су, натерани снагом непријатеља, морали да напусте. Зато су, крвљу брањене, готово натчовечанским напорима и одбрањене. Историјска је чињеница, незабележена у светским оквирима, да је српски војник током оба балканска рата и Првог светског рата сачувао 47 од 51 пуковске заставе. Застава Гвозденог пука сахрањена је с краљем Петром Првим, а три су, током Албанске голготе, негде закопане и тако сачуване од непријатеља. Све остале данас се чувају у Војном музеју. Важно је нагласити да ни једна пуковска застава српске војске није заробљена.

У свом обраћању, после обављене верске церемоније, епископ топлитки Арсеније поручио је окупљеним представницима јединица чије су заставе освећене следеће:

– Нека ове заставе јединица Војске Србије, које данас, на овом светом месту, освећујемо, буду заставе слободе и мира, заставе снаге и оданости војске своје народу и својој отаџбини, а не заставе рата. Нека оне оснаже ваша срца и вашу веру и нека

вас Бог благослови да увек будете на понос свом народу, у првим редовима његове одбране.

О церемонији освећења војних застава током последња три века, обављаној и поводом њихове замене, узроковане одређеним историјским нужностима, војни историчар, потпуковник др Миљан Милкић каже:

– Приликом освећења застава 26. априла 1870. године митрополит Михаило поручио је војницима: „Гле-

дајући на застави свети крст, симбол наше вере, која је очувала име и народ српски, нигда не заборавите, да вера уздиже дух, улива поуздање и снажи срце да се не страши опасности да не жали пролити крв за веру, Господара и отечество; па тиме много доприноси да војник не осрамоти заставу на коју се пред Богом и народом свечано заклиње. Послушност, побожност и верност – то су својства која красе војника, која га крепе да из-

ПОЧАСТ (СЕ ОДАЈЕ) ОСВЕЂЕНОЈ ЗАСТАВИ

Најзначајнији државни симбол, поред химне и грба, јесте и застава. У војсци Краљевине Србије војну заставу освећивао је војни свештеник и према њој се поступало као према реликвији. Правилима службе застава је дефинисана као највећа светиња „дарована од краља и освећена од Бога“. Пред заставом се полагала заклетва, а у боју је чувана по цену живота. На основу наредбе Архиепископског сабора Српске православне цркве од 30. новембра 1899, свештеним лицима била је дужност да приликом сусрета са војском благосиљају заставу, на путу или у логору, док су ђакони и монаси у истим приликама морали да стану и поклоне се застави.

Предаја нових застава обављана је на одређеном, историјски значајном, месту у присуству свих команданата и старешина гарнизона или завода који примају заставу. Свечаној предаји нових застава претходио је верски чин њиховог освећења. На десетак корака испред постројене војске постављан је сто за којим је свештеник вршио верски обред окренут лицем према војсци. Заставу коју је требало осветити доносио је заставник у пратњи ађутанта и стајао на један корак од стола. Застави која није освећена војска није одавала почит.

Након што командант командује „мирно“, ађутант је читао указ и краљеву диплому даровану уз заставу. После тога, свештеник је обављао верски обред, да би, на крају, командант командовао поздрав новоосвећеној застави, која је у, пратњи команданта и ађутанта, ношена у строј одређено место. Музика је за то време свирала поздрав, након чега је, у част заставе, испаливана почасна паљба.

Ако је у исто време требало стару заставу заменити новом, онда је она, током церемонијала, била постављена поред нове заставе. Том приликом старој застави одавана је посебна почит. Њу је држао заставник, поред кога је стајао командант, док је нову држао други подофицир у пратњи ађутанта. Нова застава предавана је заставнику тек након њеног освећења и затим је ношена у строј. Стара застава одношена је на неко достојно место где је даље чувана.

На крају свечаности освећења, командант и свештеник говорили су о значају заставе. Истицан је њен значај на јачању храбрости и војничких врлина, као и на очувању и јачању вере.

држи тешкоће, које иду упоредо с славом доброга и храброга војника.”

Уколико је у исто време требало осветити више застава, оне су постављане у једну врсту, према бројном реду јединица којима су припадале, а поступак освећења био је исти. Тако су 26. јуна 1911. у Београду, код логора на Бањици, заједнички освећене нове и замењене старе заставе свих пешадијских и коњичких пукова у Србији. Представници пукова на тој церемонији били су команданти пука, пуковски ађутанти, један наредник, један каплар и три редова. Након свечаности освећења, старе заставе су у пратњи почасне чете и музике предате на чување Војном музеју – рекао је Милкић.

Југословенске војне заставе уместо српских

Замена старих пуковских застава и освећење нових 69 југословенских пуковских застава, обављено је на рођендан престолонаследника Петра Карађорђевића, 6. септембра 1930,

такође на Бањици. Свечаности су присуствовали краљ Александар и сви чланови краљевске породице, војвода Петар Бојовић, око 7.000 активних и резервних официра и велики број грађана. О том догађају Миљан Милкић прича:

– Министар војске и морнарице генерал Стеван Хаџић прочитао је краљев указ, којим су нове југословенске заставе додељене свим пешадијским и коњичким пуковима, као и команди жандармерије. Након верског обреда, о великој слави старих српских застава и значају нових југословенских застава говорио је краљ Александар, а затим је говор одржао и министар војске и морнарице генерал Стеван Хаџић. Нове заставе командантима пукова предавао је краљ Александар. Свечаност предаје била је праћена почасном паљбом из топова са Бањичког брда и са монитора на Сави.

Важан део свечаности био је и парадни марш и дефиле јединица испред краља, представника власти и страним представницима. Нове заставе ношене су оборене и тиме је

одавана почаст старим застава. Напред је ишла пешадија, затим делегације артиљерије, инжињерије, ваздухопловства и морнарице. Посебну групу чинили су питомци Војне академије и Подофицирске школе, краљева гарда на коњима, коњички пукови који су прошли у галопу. У дефилеу су била артиљеријска оруђа свих калибра, санитетски одред, велосипеди и велики тенкови. У завршном делу дефилеа учествовали су авиони.

Старе српске заставе остале су у просторијама 18. пешадијског пука на Бањици, одакле су сутрадан пренете на Оплепац – каже Милкић.

Као великим светињама и симболима војничке части и ратне славе, заставама су додељивана и највиша одличја и признања. У знак краљевског признања за исказану храброст у ратовима 1912–1913. године, краљ Петар одликовао је, 24. маја 1913. године, Златном медаљом за храброст заставе четрнаест пешадијских и коњичких пукова првог и другог позива народне војске. ■

Душан ГЛИШИЋ
Снимео Даримир БАНДА